

10

# ȘCOALA

## VREME

REVISTA  
PEDAGOGICĂ  
CULTURALĂ

A ASOCIAȚIEI  
INVĂȚĂTORILOR  
DIN JUD. ARAD

### CUPRINSUL:

**Const. Georgiade:** Spiritualitatea secolului nostru și viața socială românească.

**Pedagogie:**

**Petru Galiș:** Despre cântec. Rolul și valoarea pedagogică a cântecului.

**Pedagogie aplicată:**

**Petru Șerban:** Percepția egalității între greutățile de volume neegale.

**Criticism literar pedagogic:**

**Pulu Faranga:** Destinul lui Eminescu.

**Ionișă Crăișor:** Un veac dela nașterea lui Ion Creangă.

**Diverse:**

**Ioan Popescu-Bobu:** Post mortem.

**Cărți și reviste:**

**M. Lungianu:** Făpturi și năstimirii. *Hotarul. Frontul-național, politic, social.*

**Cooperația noastră:**

**I. C. Lascu:** Socoteală. *Librăria învățătorilor, Banca învățătorilor. Rapoarte și Convocări.*

Biblioteca Centală  
Municipală Arad

ARAD  
ANUL VIII.  
Nr. 3.  
MARTIE 1937

# „Școala Vremii”

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

APARE SUB CONDUCEREA  
UNUI COMITET DE REDACȚIE

Red. respons.: **EUGENIU SPINANȚIU**, inv. dir.  
Administrator: **SABIN MIHUȚIU**, învățăto

**Manuscrisele nu se mai înapoiază  
Anunuri și reclame se primesc după  
învoială.**

**Manuscrisele, revistele pentru schimb  
și cărțile de recenzat se trimit pe adresa:  
Redacția revistei „Școala Vremii”, Arad  
Bulev. Carol, 66 (Casa învățătorilor).**

**Corespondența privitoare la admi-  
nistrație: abonamente, schimbări de  
adresă, revistele înapoiate etc. se trimet  
pe adresa Administrației: Dl. Sabin Mihuț,  
Arad, str. Eminescu 43.**

**Abonament anual Lei 60. Un exemplar 6 Lei.**

Secretar de redacție:  
**ION BLAGĂILA.**

# „Școala Vremii”

REVISTA PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de lunile: Iulie și August.

ANUL VIII.

Arad, Martie 1937.

Nr. 3

## Spiritualitatea secolului nostru și viața socială românească

Domnul profesor Constantin Rădulescu-Motru din București în cartea sa apărută anul trecut sub numele de „Românismul”, carte menită să devină cu vremea un îndreptar luminos pentru realizarea acelei culturi și forme de viață socială românească, care să scoată în relief și să favorizeze mai mult afirmarea originalității structurii noastre sufletești etnice, printre alte probleme cercetate, ridică și discută științific și problema spiritualității ca fenomen de cultură.

Prin analiza consacrată acestei probleme, Dsa caută să desprindă din tendințele și orientările culturii științifice contemporane, fizionomia sa morală sau mai bine zis psihologia noii spiritualități, pe care ele o exprimă.

Cercetările și creațiile științifice realizate în cursul acestor trei decade și jumătate a secolului nostru, indică, spune Dsa, tendințe și eforturi spre



o viziune nouă de înțelegere a lumii și a raporturilor dintre spirit și materie, spre o nouă formulă de spiritualitate, adânc deosebită de aceea a secolului trecut, de a cărei influență societatea europeană s'a resimțit până în pragul războiului din 1914.

Spiritualitatea secolului al XIX-lea (secolul aburului și electricității) tributară în întregime dezvoltării și avântului luat de științele aplicate și tehnice, se caracterizează printr'o viziune de ansamblu în care elementele dominante sunt *materia* și un *pozitivism*, pus în slujba numai a valorilor și preocupărilor producătoare de bunuri materiale. Spiritul sau mai bine zis inteligența omenească, prin oficiul căreia în definitiv s'au făcut toate invențiile care au revoluționat tehnica secolului, au fost desconsiderate, existențele și activitățile lor fiind înglobate în mecanismul unei filozofii, în care materia și legile sale mecanice, fizice și chimice însemnau totul.

Filozofia socială a acestui secol la rândul său sa resimțit de înțelegerea aceasta pragmatică a culturii și vieții, căci prin una din cele mai puternice expresiuni ale sale, dăinuitoare și astăzi, prin filozofia materialistă a istoriei (Karl Marx) ea a susținut că: *structura tehnicii economice fixează structura spiritualității, spiritul neperfecționând, ci numai prelungind în mod servil viața materială.*

Secolul al XIX-lea, spune Dl Rădulescu-Motru, a ezitat să recunoască o știință a spiritualității. Din această cauză el a compromis și știința propriu zisă a culturii. În tot cursul lui a dominat un relativism pustitor în definiția operelor de cultură. Dela relativism la nihilism linia fiind dreaptă, ea n'a întârziat să fie trasă. *Karl Marx* vorbește de interpretarea materialistă a acestor valori spirituale, după ce *Fenerbach* le tăgăduise orice importanță. *Max Stirner* le reduce la subiectivități individuale și în sfârșit, *Fr. Nietzsche* propune devalorizarea lor totală, die „*Umwertung aller Werte*”.

Secolul XX (secolul în care trăim) indică el în manifestările sale de cultură de până acum, o linie de continuitate cu spiritualitatea celui trecut? Nu exprimă el tendințe de înnoire și diferențiere față de secolul precedent? Sau mai bine zis: spiritualitatea culturii sale indică ea, o aceiaș *mentalitate teoretică* de înțelegere a lumii și vieții, adică aceiaș înțelegere în care *materia, economicul și practicul* înseamnă totul?

Judecând obiectiv, după cercetările științifice de până acum, anume: fizice, biologice și filozofice. în special după cele efectuate dela marele război încoace, se pare că un *reviriment* serios se desemnează în favoarea restabilirii spiritului față de obiectul său de cercetare: materia și legile sale. Reviriment care se poate spune nu este de proveniență pur teoretică sau filozofică, dar de origină experimentală, în legătură cu anumite observațiuni prilejuite de cercetările științifice ale unor savanți.

Cercetările lui *Heissenberg* în domeniul microfizicii, acele ale lui *Einstein* în fizica realității, ale lui *P. Le Dantec* și *Von Neumann* în domeniul biologiei animale și ale lui *H. Bergson* în acela al filozofiei și psihologiei, prin metodele și spiritul teoretic de care ele sunt animate, vădesc cu destulă evidență un curent spontan spre *spiritualizarea materiei* și spre recunoașterea unui rol de seamă, *spiritului* în geneza cunoștinței științifice.

Astfel *Heissenberg* încercând să măsoare experimental viteza unui electron în lumea microfizică, a constatat că aceasta nu se poate determina exact din pricină că măsurătoarea este independentă de lumină și ochiul observatorului. Pentruca viteza sa să fie măsurată, electronul trebuie să fie făcut vizibil ochiului prin ajutorul proiecției de lumină. Proiecțiunea aceasta perturbă însă viteza sa, și cu cât lumina devine mai puternică cu atât și perturbarea vitezei devine mai mare. De aceea relațiunea matematică care va exprima această viteză, nu poate avea o valoare obiectivă absolută, ea fiind funcțional dependentă de însăși condițiile fiziologice de producere ale impresiilor noastre vizuale, adică de *subiect*, de observator.

Tot așa *Bergson* prin deosebirea timpului ca *durată* și *activitate psihologică* de timpul abstract, convențional măsurat în zile, ore, minute, secunde, ca și *Einstein* prin teoria sa că spațiul și timpul sunt proprietățile inerente ale *sistemelor materiale* pe care vor să le explice, expresiunile relațiilor părților lor, iar nu simple cadre rigide externe, au spiritualizat și interiorizat noțiunile acestea, deoarece ei le-au pus în dependență de structura unităților în care se petrec.

De acelaș relativism și spiritualism sunt pătrunse și cercetările lui *P. Le Dantec* și *V. Ueknell*, care susțin că viziunea și înțelegerea lumii (die *Weltanschauung*) sunt pentru fiecare animal caracteristice unităților lor biologice și specifice mediului de viață. Viziunea lumii variază prinurmare, dela animal la animal în dependență de acest mediu și de funcțiunile de care dispune fiecare în lupta pentru existență

Toate aceste cercetări pomenite la care s'ar mai putea adăoga și acele mai recente de fiziologie nervoasă care dovedesc că între excitație și senzație nu există deosebiri de natură, ci doar de grad, toate pledează evidențierea unui adevăr de fapt: cunoștința științifică ca și viața în genere sunt produsul colaborării dintre spirit și materie

Credințele filozofiei secolului trecut, că materia și legile sale mecanice ar fi singura realitate pentru explicarea cauzală a universului, fiind în dezacord cu aceste cercetări, sunt menite să dispară. În realitate, spune *D. Rădulescu-Motru*: „materia este, nici mai reală, nici mai puțin reală de cum este spiritul; ea este o realitate redusă la câteva date sensoriale, în vreme

ce spiritul este o realitate înzestrată bogat cu toate datele sensoriale; în fond materia și spiritul se îmbină în aceeași realitate, formând două aspecte ale experienței“.

Aceste rânduri de înaltă gândire filozofică, induse spontan din însuși dinamismul și manifestările istorice ale culturii contemporane și crezul unei gândiri de mult exprimată, reprezintă tot ce s'a scris mai cu înțelepciune, competență și largă și inteligentă înțelegere a fenomenelor de cultură și rosturilor lor, în țară la noi în ultimii ani dela război încoace.

Dată fiind însemnătatea lor, de aceea am insistat asupra lor. Ele ne îngăduesc să întvedem nu numai liniile de desvoltare ale spiritualității secolului nostru, spre deosebire de acele ale celui trecut, dar ne mai ajută să intuim însăși caracterele culturii științifice contemporane.

Spiritualitatea acestei culturi, așa cum ea transpare din cercetările științifice de până acum, se poate spune, — nu tinde spre apologia *materiei* și *rapoarturilor economice*, tot așa cum ea nu are tendința să disocieze spiritul de viață și determinismul cosmic și biologic.

Societatea omenească actuală greu încercată de consecințele spiritualității materialiste a secolului trecut, în urma războiului mondial, pare că încearcă prin ajutorul gândirii științifice să-și stabilească bazele necesare construirii unei noi mentalități și înțelegeri atât a fenomenelor naturale cosmice, cât și a celor de caracter moral și social.

O nouă morală deci și o nouă organizare socială a vieții popoarelor, se pare că-și mijesc zorile din străduințele oamenilor de știință spre spiritualizarea obiective și pozitivă a materiei.

Spiritualismul acesta nou al culturii europene, care nu mai pleacă dela antinomia factice a spiritului și materiei, și care nu este în același timp: nici apologia materialismului filozofic sau istoric și nici apologia misticismului secolelor trecute, va crea el o nouă morală, o nouă viață socială, în care toate popoarele să-și găsească un mediu și condițiuni mai prielnice de existență, propășire și afirmare a năzuințelor lor creatoare?

Spiritualitatea aceasta nouă se va mărgini ea, numai la formulările și realizările abstracte și practice ale științelor și filozofiei, sau ea va păși la încorporarea sa și în viața socială pentru renovarea și transformarea formelor sale?

Iată întrebări, la care științele în eforturile lor actuale spre crearea unei noi spiritualități și ambianțe morale universale pentru înțelegerea naturii și vieții, nu pot răspunde încă.

O singură constatare ne este îngăduită. Faptul că în cultura europeană deocamdată numai se întrevăd virtualitățile și drumurile viitoarei sale spiritualități, faptul acesta este un indiciu că soluționările gravelor probleme

morale și sociale ale timpului nostru nu sunt posibile atâta vreme cât această nouă *spiritualitate* nu este încă pe deplin evoluată și cristalizată în conștientul și spiritul său.

Este logic prin urmare, să se admită credem noi, că numai atunci, când spiritualitatea secolului nostru va atinge gradul său maximum de maturitate și conștientă, numai atunci popoarele și omenirea vor putea să-și determine și să-și creeze formele cele mai potrivite de viață socială și morală.

Până atunci ele vor bâjbâi încă multă vreme în albia individualismului ca și marxismului economic, ideologiile scumpe ale unui secol defunct în albia tradiționalismului și internaționalismului, care vor alimenta cu rezistențele sau experiențele unor doctrine și realizări de compromis, istoria socială a acestei perioade de tranziție.

Care va fi structura viitoarei spiritualități românești, iată o întrebare și o problemă redutabilă pentru gânditorii ca și pentru factorii conducători ai țării noastre? Va fi impusă această spiritualitate numai de legile organice de dezvoltare ale propriului nostru popor și condițiile economice particulare ale mediului său de viață? Va fi impusă ea, pe cale de nivelare prin însăși spiritul culturii științifice, morale și sociale a secolului nostru sau va fi rezultatul unui compromis?

Necunoașterea realității sale viitoare nu trebuie să fie însă un motiv de inerție și pasivitate pentru generațiile noi de azi și de mâine. Problema unei noi orientări sistematice a culturii noastre, trebuie să se impună azi — poate mai mult ca oricând — atențiunii și judecății lor, căci marile reforme sociale ale istoriei își au origina nu numai în modificările de structură economică ale unei societăți, dar și în nouele modalități de înțelegere și explicare ale fenomenelor vieții și naturii.

Iată de ce prin urmare problema spiritualității culturii secolului nostru ridicată de dl C. Rădulescu-Motru în cartea sa „Românismul“, prin ideile și sugestiunile care le creiază în sufletele noastre cunoașterea și gândirea sa ni se pare de un mare interes teoretic și de o deosebită semnificație pentru ce privește direcționarea culturii românești actuale.

**Const. Georgiade**

---

## D. Ion Blăgăilă

roagă și pe această cale, pe toți cei ce au împrumutat cărți dela Dsa, să le înapoieze în cel mai scurt timp având mare trebuință de ele și dorind a le lega și a-și reorganiza biblioteca.

## PEDAGOGIE

### *Despre cântec*

*„Neamul românesc și-a scris istoria cu sânge și cântec“.*

*(dintr'o cârtică)*

*„Muzica în școala primară urmărește să învețe pe elevi să cânte după auz... să deștepte în ei dragostea... și înțelegerea pentru cântecul și jocul românesc... pregătindu-i sufletește și cu ajutorul muzicei, pentru viața sufletească de simțire, cuget și faptă românească“.*

Cuvântul frumos din capul acestor rânduri, cules din noul program al școlii noastre, ne arată că într'adevăr la prevederea lui așa cum acolo e făcută, s'a ținut deajuns seamă de rolul important, nu numai surogat, nu numai ca o gimnastică oarecare, ca un duș de inviorare după oboseala altor preocupări, ci mai ales important ca factor primar și de fond al evoluției culturii umane și educației.

Din capul locului se pune astfel problema pe ambele sale laturi capitale, pe cele două feluri de a fi dânsa concepută. Dintre cari, una, cea dintâi, suverană în lumea noastră școlară, unde cântecul este neînsemnată dexteritate; iar ceialaltă, făcându-și drum din ce în ce mai ferm în lumea inițiaților, în lumea muzicii și prin valoarea ce se acordă acesteia în cadrul înouit al științelor sociale, perspectivele de a pătrunde și în școală nu sunt excluse.

Această de a doua convingere, singura justă și veridică, a fost imboldul prezentelor gânduri.

Origina și caracterul cântecului se cer urmărite în întreg cursul evoluției omenеști, până în negura îndepărtatelor vremi ale începutului; ar fi subiectul cel mai bun al unui vast studiu social, pe care necesitatea îl revendică încă. Nu este nici în puterea, nici în intenția acestor rânduri însă, altceva decât culegerea unor generalități evidente, pentru justificarea anumitor concluzii, de concepție și de practică, a căror enunțare uneori scapă programei noastre școlare — și ar putea să pară încă, altfel, revoluționare.

În negura îndepărtatelor vremi ale începutului trebuie deci căutată origina acestei frumoase manifestări umane. Printre cele dintâi semne de civilizație, de transpunere a energiilor primare, quasi-animalice, într'un nou soi de activitate, la capătul căreia se găsește cultura de azi, trebuie să așezăm neapărat cântecul, dimpreună cu dansul, nedespărțit tovarăș al său. În feno-



menele naturale ale vântului și furtunei, trebuie să fi găsit primitivul cel dintâi imbold spre expresie melodică — atât cât tam-tamul poate fi închipuit așa ceva; dar existența acestui straniu instrument, dimpreună cu multe altele contemporane, sau chiar anterioare, sunt argumente. Iar în perceperea auditivă, cu influență, evidentă asupra organismului public — influență care este origina fricei, cel mai vechiu sentiment uman, și implicit, originea credinței religioase — trebuie căutat punctul de plecare al dansului. Ca să părăsim însă acest primejdios domeniu al ipotezelor — primejdios, deoarece e greu de găsit hotarul între dansul și fantasticism sau pedanterie — să luăm numai ceea ce este perfect evident și anume că aceste manifestări sunt cele dintâi la om, în ordine spirituală, împletindu-se una într'alta, fără diferențieri, lungă, foarte lungă vreme, până aproape de civilizația noastră individualistă.

Asupra cântecului vocal primează însă instrumentul; așa cum putem vedea în viața triburilor africane și australiene, unde cântecul cu vocea nu există deloc, sau, dacă există, este mult mai inferior cântecului din instrument. La aceste triburi în vremea când Europeanii le descopereau, spre nenorocirea lor, exista un fel de civilizație, în gradualitatea efectelor, cu nimic mai prejos decât a noastră, căci erau foarte împăcați cu dansa; civilizație bazată pe ritual religios-răsboinic, care, repet, păstrând proporțiile, lăsa curs liniștit și mulțumitor vieții. Bătaia tobei, strigătul, dansul, în cele mai dese cazuri al bărbaților, făceau parte strânsă din simplitatea ritualului și se executau drept corolar al victoriei sau ca stimulente pentru întărirea curajului în luptă; care, fără îndoială, încă de pe atunci era o activitate spirituală... Caracterul de stimulent, de altfel este cel mai puternic legat noțiunii de cântec; dar nu în sensul unei influențări din extern de natură anatomică, independentă — cum vrea să ne facă a crede și programa, vom vedea mai departe — ci ca o stimulare internă, indisolubilă, un efect mai mult decât cauza, de natură rituală-religioasă, cum spunem, dacă admitem că religia este fondul complexului fenomen al civilizației. Astfel, pentru a utiliza câteva cunoscute exemple: Josua doboară cu tunetul surlilor sale zidurile Jerichonului, fără să ajungă a privi aceasta drept rezultatul unui calcul strategic, ci semn a lui Jehova, simbolul perfect al civilizației cerești; căruia, în glas de trâmbițe, îi dăntuște, nu pentru pur antrenament fizic, sau chiar spiritual, ci spre laudă, — ceea ce mai mult înseamnă — David, regele cântăreț și poet.

Mai mult deci decât un indemn organic al clipei, cântecul se vedește puls vital adânc, continuu, etern.

Căci undeva, în desvoltarea treptată a liniei sale, se întâmplă trecerea

dela stadiul de imitare a fenomenelor naturii, care este un act psihic, primar, simplu, am mai spus, la un alt stadiu, reprezentând acelaș act psihic, dar în câștig de complexitate și devenit acum adevărată manifestare în sine. Această percepere conștientă a domeniul său propriu, — începutul diferențierii, desprinderii din ritul religios și alăturării, într'un anumit sens-și celorlalte manifestări — a fost apoi, ca orice fenomen uman, supus legilor evoluției; și existența se scurge spre vreme, în urma afirmării progresive a vieții, până când ajutorul științelor sociale, dimpreună cu ultimul principiu de evoluție, naționalismul, ale cărui zori se arată, îl scot în lumină din șanul popoarelor, masselor, unde latent stăruia. Astăzi este știut că, sub acțiunea marelui determinat al unităților de masse umane, specificul național — asupra căruia am mi scris în paginile acestei reviste — cântecul ca mijloc și stimulent intern de cultură spirituală, cu toate că, în global păstrează particularitățile uniforme ale subtilizării sale continue, pentru întreaga omenire, — este adecă mereu același, servind aceleași principii și scopuri — s'a îngrădit totuși în granițele impuse de rasă, sânge, limbă, de națiune. Cântecul devine astfel un izvor real de viață multiplă, pe măsura fixării și împuternicirii crescânde a valorilor de viață națională, însușindu-și, drept mijloace de activitate, caracterele diferențiate din punctul cel mai larg de vedere, social al fiecărui popor. Coincidența de trăsături, asemănările ce le găsim, la o comparare a cântecelor diferitelor neamuri, este datorită legăturilor dintre oameni, o circulație ce se întâlnește, în mai însemnată încă, la poezia populară sau la basme; apoi, după cum la acestea împrumutarea este augmentată de întrebuintarea semnelor scrise, instrumentul și aceiași puțință de însemnarea, cu note, sunt cele ce au ajutat și aici, comunitatea trăsăturilor. Dintre acestea însă, partea cea mare reducându-se la anumite întorsături, titluri, scurte fraze, o mai mică parte, fondala, de potrivire, se dovedește influența stricală a frățietății de rasă, sânge, și deci simțire.

Și se dovedește astfel cântecul un eficace măsurător al caracterului sufletului național. Într'adevăr, cu preocupare foarte generală numai, cântărind aspectul diferent al cântecelor popoarelor Europei, vom putea despărți grupe distincte, după rase, după afinități de sânge și chiar după gradul de evidențiere a specificulul național. La nordici, dotați natural cu puțină fantezie și mult spirit practic, cântecul a evoluat într'o subtilizare oarecum speculativă tehnică, în doi și trei timpi ficși, fără modulații mari, fără chiar multă armonie. sanguinic, cu intensificarea pulsului vital, al altor popoare, face cântecul să evolueze spre pasional. erotic, eu accentuări pe tonurile fundamentale; tari ale armoniei — cântecul rusesc, slav peste tot. Și în sfârșit, la popoarele cu fantezie bogată, cu-mari resurse de simțire, dar și cu oarecare moderare

în expresie, cântecul a închinat spre subtilizare emotivă, sentimentală, armonică și melodiosă și aici trebuie să facem loc în primul rând popoarelor latine.

Dacă procesul creării unui cântec este exprimat prin cunoscutul termen de inspirație, putem defini frumos pe acel poporal drept inspirație a colectivității. Ivirea cântecului de compoziție, dela trubadurii evului mediu până la opera, opereta și șlagărul modern, este aportul deslipirii din comunitate a individualităților cu tendințe de eliberare de sub apăsarea ei, pe de o parte, iar pe de alta, desvoltarea tehnicii muzicale, a cărei evoluție a fost foarte asemănătoare cu descoperirea pe cale de invenții a legilor naturale. Ori, dacă în cântecul poporal, sentimentul, coloritul, cuvântul, expresia aveau un aspect de leit motiv uniform într'un anumit sens, de ceva minunat adânc, dar par'că mai auzit cândva, cunoscut, ceva familiar, bine primit pentru simțirea masei — muzicieni de valoare au dovedit că aceasta nu înseamnă lipsa de bogăție — dacă în cântecul poporal se relevă o osătură constitutivă șlefuită cu multă puritate, croit par'că vecinicie, din necesitățile și efluviul spiritual ale unei națiuni — rezultat și nizuință în acelaș timp — în cântecul de compoziție vorbește un singur fel de a simți, pe măsura calității talentului individual; în cântecul de compoziție este pusă expresia proprie a unui suflet, în baza puterii personale de inspirație și în funcție de posedarea tehnicii muzicale. Cântecul de compoziție are deci toate particularitățile unui produs singuratic, de moment. Totuși, excluzând din discuție șlagărul cu preț de o zi și fără simțire, în afară de valoarea sa tehnică superioară, — adesea nefiind altceva decât broderie armonică pe un motiv dat, simfonizare — cântecul de compoziție se clasează, fără a se înjosi astfel ca un nobil derivat al celui poporal. Căci trebuie să observăm că la cei mai mari compozitori ai lumii, nuanțarea psihologică a operelor, este perfectă încadrare în specificul de simțire al raselor sau națiunilor din cari s'au ivit. Minunat exemplul ne poate servi Liszt, al cărui geniu nu este altceva decât exprimarea sufletului muzical al națiunii, prin celebrele sale rapsodii. Romantismul epocal în Ringul Wagnerian este totuși, cum spunea cineva, „un lung acord de nonă, care nu se desleagă decât la sfârșitul partiturii“; influența spiritului vremii în geniuul marelui Richard este totuși cerebrală, apăsată, grea, inarmonică, germană. Bizet și Verdi, cu bogăția coloritului cel dintâi, a melodiilor cel de al doilea, sunt latini și prin felul simțirii vii, sprintene. Chopin, deși de cultură absolut franceză, este totuși un fermecător amestec de sbucium și pasiune slavă.

Nu e vorba aci de promulgarea apriorică a vreunui arbitrar; ar fi desigur un foarte primitiv studiu de muzicalitate. Se poate vedea cum linia inspirației lor — și implicit a genialității — se află pe linia spiritualității

rasei. Fiind aceasta, la drept vorbind și adevăratul criteriu de măsurare a durabilității lor. Frumos exemplu ne pot servi și marii noștri, Ciprian Porumbescu și Sabin Drăgoi: „Balade“ celui dintâi, „Năpasta“ celui de al doilea, sunt sufletul românesc colectiv, turnat în neperitor tipar muzical.

În creditul universal al oricărui cântec, de compoziție sau inspirație colectivă, este în funcție de admirație, gustare cu plăcere, dar nu de perfectă adaptare, completă înțelegere. Căci, oricât de minunat, cântecul lui Grieg, Beethoven ori „Santa Lucia“, ne sunt și vor rămânea mereu oaspeți dragi, e adevărat, dar niciodată de ai casei.

Despre strămoșii moștri Sciți se spune că aveau legi atât de puține încât întocmite pe cadență de vers, le cântau. Prinfrânșii, nu prin ceilalți colaboratori la existența noastră, Romanii — popor uilitar, cu spirit de organizare și puțin sentimental — se va fi transmis patima și priceperea de cântăreț a românului. La neamul nostru, mai mult ca la oricare altul, se demonstrează cântecul drept neprețuită zestre a istoriei naționale. Doina se va fi născut în munte, la adăpost de năvala necruțătoare a hoardelor asiatice; în cromatismul și secundele mărite ale gamei minore, cu lungimi și inflořituri peste tactul regulat al măsurii, simți tot aleanul suferințelor nesfârșite, jalea pierderii boilor, arderea căsuței, distrugerea câmpiilor cu pâine. Dar s'a născut și în umbra stejarului, din fluierul ciobănesc, în sbenguitul vesel al mielușeilor; e acolo un picur grăit de talângi voioase din tonuri majore. S'a născut apoi în mijlocul horei din băătăură, din acelaș fluer, care mai mult insoțea decât îndemna ropotul sprinten al pașilor, fluturitul horbotelor pestrițe; nici jocul însă, nici cântecul, acuma înțejit în goana sclipitoare de clopoței, pe tact viu, presărat cu câte un chiot scos din baerile inimei, nu au un caracter erotic. Dansul românesc în general nu este erotic, ci armonie de mișcare. Iar cântecul deasemeni nu este evocator de oarbe pasiuni. El, în primul rând reprezintă o oarecare greutate în redare: doinitul este o măiestrie, pe care nu toți o câștigă. Cântecul de amar, de vitejie, hore, învârtita, sunt execuții de solo, ascultate sau jucate de ceilalți; spre deosebire de exemplu de cântecul rusesc, debitat și dansat de toți, în goană mereu înțejită, până la o biciuire a nervilor învecinată cu nebulia.

Cântecul românesc se dovedește și un suport considerabil a coeziunii naționale. Dealungul tristei noastre istorii de două mii de ani, a făcut parte din chiagul care, în ciuda tuturor intemperiilor, a ținut legat neamul nostru, rupt geograficește în atâtea bucăți, de mâini și ambiții streine. Cules de ori unde, el prezintă unitate, acelaș fiind; pentru că plutașii îl coborau pe Mureș, Bistrița și Olt; pentru ciobani îl purtau prin munți și văi, între cele țărișoare — moldovenească, muntenească și ungurească — prin

cari își mânau turmele și cari nu au fost niciodată despărțite în conștiința lor; ori îl suna adâncurilor și depărtărilor, sara pe dealuri, buciulul cel cu jale, din plastica imagină a nemuritorului Eminescu.

Deasemenea la neamul nostru, mai mult ca la oricare altul, cântecul s'a făcut un element de expresie al tuturor fazelor vieții, în decursul formării bogatei tradiții sociale; primind astfel un nou colorit puternic, o totală transpunere a rolului de stimulent, rol cauzal, implicând naturalmente o restrângere a sferei sale de concept și influență pe suprafețe psihologice cu mai puțină adâncime, transpunere în pur efect, în corolarul de expresie al unui moment vital colectiv, de durată și profunzime. Este ceea ce s'ar putea numi subtilizarea ritualului primitiv, latent, în fine artă muzicală, comprehensibilă, fără deviarea osaturei evolutive. Să ne gândim numai la bogăția melodică a unui cântec de leagăn, la puterea de exprimare a durerii dintr'un bocet, la pitorescul vesei al dansului, sau fantezia sublimă de basm și baladă a doinei. Cântecul religios, deși de origină slavă în parte, oferă însă peste tot elementul specific de redare a piozității și credinței, a căror manifestare însăși, la neamul românesc a devenit un domeniu propriu, deosebit în forme chiar de cel identic ca fond al altor neamuri. Tot de sursă streină pare a fi și începutul ansamblului de construcție muzicală; tariful, această cea dintâi orchestră, care pe vremea vestitului Barbu Lăutarul nu însemna încă pur și simplu o superficializare, o „emancipare“ de „banalitatea“ cântecului popular, așa cum urmașii lor din ziua de azi, până și cei merituoși înțeleg.

Un mare și important câștig prezintă pe de altă parte întrebuițarea elementului popular, în coruri pentru execuție vocală, pe bază de frumoasă fidelitate și înțelegere — trecute acestea, natura prin prisma talentului propriu — pentru caracterul și rostul lor originar. Și dacă, prin neuitatul Porumbescu, o viguroasă și autentică forță a cântecului românesc s'a stins mult prea de vreme, urmași vrednici să continue drumul deschis de dânsul s'au dovedit tot atât de regretații Vidu, Bena, Kiriak, Muzicescu; apoi Drăgoi, Oancea, Popovici-Racoviță, o mare, dar modestă virtute muzicală din Aradul nostru.

### **Rolul și valoarea pedagogică a cântului**

Dat fiind, locul important al cântecului în moralul și istoricul omenirii în general, al națiunii în special și absolut deosebit în cele ale neamului nostru, se impune pe de-o parte edificarea justă asupra conceputului îndeajuns adăugat din programa noastră analitică — redat așa cum se poate reda în cadrele unei programe cu veleități de rigidă lege — iar pe de altă

parte, accentuarea iminentă a unor trăsături, notate acolo doar ca simple intenții fugare; se impune chiar, în anumite părți, înnoirea și lărgimea acestui concept, peste marginile oficiale fixate lui. Din punct de vedere fondal, în transpunerea lui ca obiect de învățământ, trebuie să deosebim dela început două căi de activitate: educația muzicală și cântecul propriu zis. Pe aceste două căi să încercăm de acum să canalizăm întreg cuprinsul preocupărilor noastre.

Educația muzicală înseamnă, firește, năzuința de dezvoltare și formare a vocii și a dexterității instrumentale, a tehnicei de redare, deci. Este un principiu de pură pedagogie, susceptibil legilor generale ale acestei științe. Organul fiziologic al cântecului, determinat local pe anatomia făpturii omenești, este existent în natura fiecăruia, fără alte excepții decât cazurile patologice. Numi aduc aminte să fi găsit vreodată o motivare științifică a tradiției curent uzitate în lumea învățătorescă și peste tot de altfel, de a despărți atât pe copii cât și pe adulți în cei cu auz muzical și cei fără... În ceceae îi privește pe adulți, din proprie experiență vor cunoaște mulți greutatea exasperantă ce se întâmplă la încercarea de modulare a vocilor pe linia unui cântec. Cauza este însă aproape totdeauna lipsa de educație muzicală, pe măsura corului, această rafinare civilizată a cântecului. Cât despre copiii de școală, atât timp cât suntem încredințați de rostul puternic al meseriei noastre, nu avem dreptul de a ne îndoii de existența darului de a cânta în constituția fiecăruia, fără îndoială cu gradarea impusă de structura psihologică și fizică personală, fapt care, vom vedea îndată ce minunate perspective de cercetări oferă.

Astfel în primul rând cântecul în școala primară începe prin educația pentru dânsul, fără excluderi, tuturor copiilor. Toți copiii vor cânta, totdeauna, chiar dacă inegalitate vocilor, va produce scăderea efectului estetic, în cadrul unei serbări școlare, de exemplu. Promovarea punctului de vedere pur educativ este absolut necesară, în dauna chiar a speculării efectului de moment; paguba nefiind niciodată prea mare, căci vom vedea mai departe cum alegerea materialului, eficacitatea metodei, dimpreună cu sensul lor, vor fi valoroase compensante.

Aci ne putem da seama cât de mare gol lasă, astfel destul de îngrijită programă nouă; cu toate că își dă seama de importanța cântecului în pregătirea sufletească „pentru viața obștească de simțire, cuget și faptă românească“, de valoarea lui în structura individuală și colectivă, totuși timpul destinat pentru dânsul îl mărginește la două jumătăți de ore săptămânale de fiecare clasă. E un fapt real că întinderea timpului de școală și mai mult decât s'a făcut acum, ar fi o absurditate; nici nu vom discuta aci dacă ar

trebui înmulțite orele de cânt, în detrimentul altor materii inferioare ca însemnătate, ceea ce în baza unei juste măsurări ar fi realizabil. Să reținem numai puțină considerație de care se bucură. Îndeosebi apare adevărat aceasta dacă ne oprim o clipă asupra fișei individuale, care este piatra de hotar actuală în conceptul pedagogic oficial. Nu vom găsi acolo ca nici un cuvânt prescrierea interesului de cercetare pentru cunoașterea *in sine* a unui atât de complex act sufletesc. Dealtfel arbitrariul impunerii fișei este ceva notoriu recunoscut de pedagogi cu renume, nu atât poate pentru dubitabila ei eficacitate în mod absolut, cât din cauza imperfecțiunii alcătuirii și mănuirii sale.

Activității personale a fiecărui învățător îi va fi de mare folos îndreptarea considerabilă a atenției asupra calităților de cântăreți ale copiilor, precum și asupra efectului educației muzicale la dânsii. Rolul preponderant social, despre care am vorbit la începutul acestor rânduri, și asupra căruia am emis ipoteze acolo unde istoria și știința nu ne învață — ipoteze îndreptățite însă de linia evolutivă a acestora — iar mai mult încă, experiența personală ne va arăta, că îndeosebi la copilul nostru, e vorba de un fenomen nespus de important, care servește în baza multor acte sufletesti. ale individului. Se va vedea că, la dânsul dotația muzicală, în majoritate absolută, este legată direct proporțional de calitatea și multiplicitatea sentimentului și, *eo ipso*, deci de bogăția vieții spirituale: iar efectul crescând, static sau descrescând al educației și efectelor sale, în aceeași absolută majoritate și aceeași proporționalitate directă este legată de creșterea, stagnarea sau diminuarea vieții sufletesti.

Un important capitol din educația muzicală în școala primară românească, va trebui să fie introducerea învățării unui instrument; capitol asupra căruia însă nici programa nici conceptul oficial al educației generale nu se opresc. Premergătorul cântecului vocal, cum cercetările științifice ne îndreptățesc să presupunem, am mai spus, este instrumentul; și din explicabilă cosecvență evolutivă, dânsul a rămas, în faza actuală a vieții, nu un auxiliar, nici măcar în cadrul cântecului popular propriu zis, care, cu evidentă simplitate tehnică oferă mai ușor posibilitatea traspunerii reciproce în cele două modalități muzicale. Ci, instrumentul este și astăzi tovarăș nelăgăduit pe picior egal al cântecului exprimat prin voce și prezintă cel puțin o toț atât de mare importanță socială, atât prin indentitatea, câteodată chiar superioritatea calității sale din punct de vedere al autohtonizării, cât și prin avantajul care s'ar putea numi material al condiției tehnice, al ușurinței mănuirii execuției. Exemplu ne este la îndemână în fluerul, buciumul, lauta, sau chiar flueratul din buze și cântecul din frunză, specifice ale poporului nostru cari toate întrec, nu numai volumul mediu al celei mai frumoase voci de do-

nitor, dar și posibilitatea ei de redare, adesea și de expresie. Îndeosebi în viața culturală a satului românesc, instrumentul revendică un domeniu bine determinat prin întindere și importanță. Promulgarea lui ca mijloc de progres social se arată ca fenomen interesant și frumos de autoridicare, în numeroasele *fantare* din satele bănățene, întemeiate de învățători și țărani, cu singurul defect însă, de a fi aceste gălăgioase instrumente de alamă, un împrumut dela harnicul popor al șvabilor ce trăesc între dânșii, și nu o muzică pentru superioara calitate a sentimentului și finețe a urechii românești.

Introducerea exercitării instrumentelor noastre naționale, în cursul supra-primar, este o necesitate deci, pentru conformarea cu spiritul cântecului românesc. Nu se poate privi aceasta drept încercare de absurda inovație; știm fiecare cât de mult îi este drag copilului nostru fluerul sau vioara, și nu cred să existe o școală, în care, la o sumară cercetare, să nu iasă la iveală 2—3 mici lăutari, pe cari îi ajută cineva acasă sau chiar autodidacți. Iar că nici noua îngreunare pentru munca învățătorului nu se va crea astfel, este evident tuturor acelor cari cunosc că învățatul unui instrument se prezintă cu superioară progresivitate, față de educația vocii, servind în acelaș timp drept prețios stimulent al acesteia, dar neîncetând să rămână, cum spuneam cu un patrimoniu bine hotărât al său.

Și, urmărind gândul mai departe, putem să descoperim între foloasele introducerii instrumentelor românești în școală, deci în viața satelor noastre, prin copii, unul cu neprețurile ramificațiuni morale: innobilarea cântecului românesc prin cultivarea pe cele două căi ale sale, va scoate din viața satului pe *șiganul cărciumei*, element de corupție și decădere. Tot așa cum frecventarea dansurilor naționale, sănătoase și estetice, este de pe acum promovată în școală ca o fortificare față de dansul modern cosmopolit, pe care orașul l-a adoptat dar care nu are nici în clin nici în mână, nimic cu viața „de simțire, cuget și faptă românească”.

Educația muzicală nu este însă un scop în sine, cântecul, în adevăratul său înțeles și în conformitate cu frumosul concept de bază al cursului complementar al școlii primare, încă în cadrul acesteia trebuie să ajungă a fi o trăire un moment de simțire și viață. Este cea de a doua fază a cântecului: faza-forță socială. Educația muzicală, reprezentând un program de studiu ca și oricare altul, cu superioară atractivitate doar, se cere presărată cu acel cântec din tot sufletul, cântecul pentru cântec, distractiv, numit obicinuic cu acest incomplet termen. Cântecul care să însemneze punerea în valoare a calităților de stimulent și reînvioreare, prin execuția sa conformă, am putea spune oarecum solemnă, ceace e mai mult decât simplă distracție. Nu are nici un domeniu separat nici moment determinat al său în cadrul educației



muzicale; este propriu zis faza finală a unui cântec reușit, asimilat — dar și preocuparea etern pusă înainte, pentru ușurință. Existența acestui cântec pentru sine nu ar trebui însă să se mărginească aci ci conformarea perpetuă cu rolul său social și calitatea pedagogică, obligă să-l presupunem asociat, împreunat, așa cum în viață se întâmplă, — și cum mai ales, am arătat, la poporul nostru se dovedește — și în școală, această miniaturizare a vieții, celorlalte preocupări, ca unul dintre elementele lor constitutive. Ceeace natural, nu va însemna doar distractivitate, simplă reînviore, nici măcar acea recreație despre care vorbește și programa, fizicește imposibilă (oricine a încercat, în urma unei lecții grele, să cânte cu copiii, știe că oboseala nu scade deloc, nici dispoziție psihică nu se reface aproape pentru imediate noi percepții) ci un act sufletesc de mai înaltă natură: o dezvoltare globală, completă, prin cântec, a căilor cunoașterii și simțirii în sens profund, generalizat pentru timpul ante și post școlar, precum și pentru întreg cuprinsul fenomenului uman; tendințe de concepere a vieții în ritm de ritual, imobilat pe măsura stadiului de cultură a prezentului. Absentă completamente din preocupările pedagogiei noastre actuale, care se mulțumește deocamdată să rătăcească pe alte căi, nu totdeauna potrivite cerințelor sale, această tendință va fi neapărat cea de fond, sub auspiciile principiului naționalist de viață, pentru care se pregătește viitorul.

Școala, mai mult decât oricare alt institut social existent, este chemată să bătătorească drumurile de început ale epocalului principiu, iar cântecul, din numeroasele sale posibilități, îi oferă o bună parte din perspective. În consecință, deși fără îndoială nu cu aceeași încăpăținare urmărire până la finală a gândurilor, promovează și știința noastră pedagogică oficială, primordialitatea cântecului de sursă autohtonă la propunerea în învățământ.

Transpunerea acestei surse autohtone în limitele gradate ale puterilor de asimilare infantilă, este însă o foarte fină chestiune, asupra căreia prea puțin au stăruit chiar capetele luminate ale lumii noastre școlare. Cu deosebire în primele clase, acolo unde punctul de greutate se cere pus pe perfecționarea facultății de redare mimică și vocală, cu păstrarea în continuuă evidență a capacității și îmbinării naturale a copilului, școala românească nu are cântece proprii, ci numai imprumuturi din alte părți. Nu se poate spune că aceste nu ar fi de nici un folos; se observă însă gradul lor redus de eficacitate, parte din vina lipsei de afinitate dintre dănsese și spiritul copilului, parte din vina defectuoșității de spontaneitate a versului tradus, prelucrat.

Chemarea imperioasă se îndreaptă de aceea către muzicienii noștri de frunte pentru crearea cântecului specific românesc al școlii. Aceasta va

Însemna în primul rând, culegerea cu hărnicie a bogatului folclor muzical popular, din care apoi o bună parte să fie prelucrat pentru nevoile treptate ale învățământului. Pentru grădinile de copii, și primele clase ale școlii primare, jocuri ușoare de vers cu simțire românească pură și vie, brodate pe jumătăți de game cadențate; pentru clasele mai mari, același vers românesc, adecvat, pe împletitura armonică a unui motiv de bază, cu două voci în mișcare egală sau contrapunctată; iar pentru cursul complementar, alături de metodizarea instrumentelor naționale — care vor fi introduse în școală fără accentuare deosebită regională dată fiind unitatea elementelor de viață ale societății românești — alcătuirea dramatică sau feerică de fragmente vitale din punctele de vedere impuse de către specificul nostru național: istoric și tradițional, sau religios; aceste alcătuirii să fie însă lipsite de năivitatea muzicală și poetică a acelor câteva existențe, purtând în schimb puternic imprimată aiurea serioasă și adâncă a sufletului nostru.

Nu este vorba de un parti-pris, de o prescripție anti-artistică, de oarece ar diminua eventual calitățile inspirative de spontan și originalitate; când — fără a intra în discuția atât de absurdă a artei pentru artă sau cu tendință — premergătorii există, la alte popoare; iar pentru adevăratele noastre talente ar însemna aceasta și o aplecare spre sufletul satului, un frumos monument de împlinire a datoriei obștești.

În condițiile generale ale vieții actuale, și speciale ale curentului pedagogic dominator, cântecul în școala primară este constrâns între marginile impuse de numeroasele lipsuri enumerate; dar chiar astfel fiind, câmpul activității sale nu rămâne totuși mic. Din punct de vedere pur educativ, defectul simțit, al lipsei de material românesc, pentru instrucția **mai mult**, și trăirea **mai puțin** pronunțată, muzicală, a claselor mici, poate fi ameliorată cu succes considerabil, prin întrebuițarea cântecelor de surse imitate sau direct străine, cu condiția să fie bine alese și îndeosebi bine îmbrăcate în haina frumoasă de cuvânt românesc. În orice caz, alegerea se va face pe măsura apropierii de sufletul copilului — ceea ce se poate constata prin experiment — și nu numai în baza aprecierii adultului, căci foarte adesea va fi un fals criteriu.

Pentru cursul complementar, actualitatea ne oferă puțința unor fragmentări de acte vitale cu bază de cântec, prin șezătorile culturale și naționale, din care abilitatea alcătuirii și potrivirii materialului felurit poate face puternice momente de adevărată cultură; cântecele ce avem spre alegere în vederea lor conțin adesea minunate efecte de simțire și tradiție. Prelucrările cu adevărat merituose ale materialului autohton, sunt totuși destul de puține. Și astfel variația, această importantă condiție psihologică a cântecu-

lui, suntem nevoiți să o susținem prin incursiuni în materialul străin. Va depinde iarăși de felul alegerii, ca succesul să fie real, nu paguba. Criteriul de preferare al unui cântec pentru adult se prezintă sub forma percepției tehnice în dese cazuri; de aceea poate face deliciul compozitorului, al executorului sau auditorului adult, dar nu al copilului. Pentru dânsul, calitățile ce trebuie să întrunească un cântec sunt perspectivele ce aceste oferă spre trăire, constând din vioiciune, expresivitate, bogăție melodică, să spunem *liniară*, mișcare consecutivă sau simplă de tonuri, ce se impune în dauna legilor tehnice chiar, uneori, la cântecul pe voci.

Căci, cursului complementar, corul, pe două și mai ales trei voci, îi este natura de cântec necesară. Afară de Imnul Regal — acesta îndeosebi simbol și nu cântec — și unele marșuri anume astfel construite, cântecul unison apare drept anomalie, inestetică și ridicolă, deoarece incompatibilă cu simțirea muzicală modernă. Doina, greu de înmădiat pe linii de voci, nu este cântec de ansamblu unison, ci numai de solo. Desvoltarea armonică se poate totuși admirabil turna în acompaniamente mute, sau verbale, cu tendințe de simfonizare a cadrului melodic și anecdotic. Redarea cântecelor de compoziție însă, a căror bază este ritmul armonic al vocilor, prin execuția unisonă, înseamnă o elementară lipsă de înțelegere muzicală. Fie ele de origină românească, fie, bine selecționate și adaptate, de sursă străină, se vor executa pe voci de cor, cu toate nuanțările cerute pentru autenticitatea simțirii lor, căci copilul nostru știe să cânte și o face cu drag și cu inimă.

**Petru Galis**

**Noiță.** În convorbirea ce am avut-o ca redactorul revistei noastre d. I. Blăgăilă, cu ocazia predării manuscrisului, d-sa m'a lămurit în legătură cu un anumit punct. Anume că la noi există de pe acum un frumos început în mișcarea muzicală pentru școala românească, prin revista d-lui G. Poslușnicu și prin „Isvorașul” pe care și eu îl cunosc, dar mai mult ca o revistă de folklor general și îndeosebi ca foarte puțin sprijinită — deci sporadică — sforțare a admirabilului părinte Dumitrescu-Bistrița; iar deasemenea cartea de cântece a prof. Oancea, despre care văzusem odată un articol de ziar pentru anunțare, a apărut, cu adevărat nedesmințitoare a talentului maestrului dela Sibiu.

Mărturisesc deci *mea culpa* de lipsă informativă. Valabilitatea spuselor din articol o cred însă neștirbită parte din motivul că foarte aceste minunate dar mici eforturi nu reprezintă încă îndestularea cerințelor noastre spirituale generale. Și parte mai ales, pentru că țin să reiasă de aci dureroasa exemplificare a unei stări de lucruri, care e a multora, cu mine:

*Noi cei dela sate*, îndeosebi cei tineri, în cart selea de cultură și ideal e mare, necariată de dinlete vremii și anilor, când întâlnim pe colegii orașeni și auzim cu urechile despre însușirile lor posibilități de informație — așa

cum am pățit eu cu dl Blăgăilă — căscăm ochi mari și pe urmă ne ghemuim în carapacea aspră a amarului și neputinței noastre.

De unde să cetim noi o carte? De unde să luăm noi o revistă? Din sârmanul salariu, pe care cei mai mulți trebuie să-l împărțim între întreținere și o haină cuvincoasă? Singura resursă salvatoare, care ar fi putut să fie mica sumă sumă din bugetul școlar prevăzută pentru această capitală nevoie a învățătorimii, a fost ștearsă.

Astfel că vom aștepta până când gradele de serviciu ne vor aduce mizerul surplus, pentru cumpărarea, atunci, nu a unei reviste culturale sau pedagogice, ci mai degrabă a unui roman polițist, care să ne mângâie și dis-treze nervii îmbătrâniți.

E tristul adevăr.

PETRU GALIȘ

*Nota Redacției. Atragem atențiunea colegilor asupra articolului colegului Galiș, deosebit de important și complet tratat din punct de vedere științific, așa că e de un serviciu real învățătorilor, mai ales celor ce au de prestat examene.*

*Cât privește constatarea D-sale dela finea notei, cu adevărat e tristul adevăr. Dar să sperăm într'un mai bine. Indurarea lui Dumnezeu e mare!*

**Asociația Invățătorilor din orașul și jud. Arad.**

No. 14/937

## Convocare

În înțelesul art. 27 și 28 din „Statutul Asociației Generale a Invățătorilor din România”, convocăm învățătorii orașului și județului Arad în adunare generală, ce se va ține în 23 Aprilie a. c. oara 7 a. m. în sala primăriei municipiului Arad. În caz că la prima convocare nu se vor prezenta membrii în număr admis de statut, după 2 ore se va ține adunarea generală cu orice număr de membrii prezenți.

### Ordinea de zi:

1. Deschiderea ședinței și bineventarea oaspeților
2. „Examele învățătorilor”, raportor, N. D. Cârstea.
3. „Salarierea învățătorilor”, raportor, Florea Locuștean
4. „Întreținerea materială a școlilor”, raportor, H. Stăvaru
5. „Casa învățătorilor”, raportor, N. Cristea
6. „Sanatorul”, raportor, E. Spinanțiu
7. „Laboratorul de psihologie”, raportor, I. Blăgăilă
8. „Cursurile de vară”, raportor, R. Ponta
9. „Bibliotecile învățătoresți”, raportor, G. Tudor
10. „Raportul cenzorilor”, raportor, I. Lucuța
11. Bugetul și Contul de gestiune al Asociației și Casa Invățătorilor.
12. Propuneri și interpelări
13. Închiderea adunării.

Din ședința com. central al Asociației Invățătorilor ținută la 11 Martie 1937.

Președinte  
**N. Cristea**

Secretar  
**Ion Blăgăilă**

PSIHOLOGIE APLICATĂPercepția egalității între greutatea și  
volumul neegale

Fenomenele psihice care fac azi obiectul de discuție și cercetare, atât de aprinse în lumea psihologilor, multă vreme au fost complet neglijate, din cauza speculațiilor metafizice, care alterau autenticitatea naturii lor.

Reduse la simple elemente care cadrau armonnic cu arhitectonica sistemelor filosofice, faptele sufletești erau puse la remorca pretențiilor iluzioniste a filosofilor speculativi, destinându-le multă vreme a fi privite prin orbecăiala metafiziciei, denaturându-le realitatea și împedecând dezvoltarea psihologiei ca știință cu obiect și metode proprii.

Filosofia carteziană dădu, prin distincția între fizic și suflet, un impuls puternic pentru intrarea psihologiei în făgașe normale și în acelaș timp, imprimă starea de conștiință ca obiect de studiu psihologiei. Conștiinționismul cartezian a rămas multă vreme ca singurul obiect vrednic de explorare, cu toată menționarea făcută de Leibnitz, că viața sufletească cuprinde și inconștientul, nu numai conștientul. Urmează răslețele și apoi bogatele cercetări, care prin impulsul lor vertiginos, ajunseră să declare psihologia în sec. al XX-lea, ca știință definitiv constituită și cu mari speranțe.

Lipsită secole de-a rândul de obiect propriu de cercetare, delimitându-i se prin psihologia carteziană domeniul asupra conștientului, s'a ajuns azi la o perspectivă foarte vastă și la augmentarea câmpului de cercetare psihologică prin directiva: freud-iniană, a behaviorismului, psîho-reflexologia, etc. Azi s'a determinat în mod științific că domeniul vieții sufletești nu începe de la manifestarea actelor conștiente, ci de la primele manifestări copilărești se ivesc licăriri de viață sufletească și care este în strânsă conexiune cu dezvoltarea și mielinizarea diferiților centrii, hotărîtori pentru viața sufletească mai superioară fiind centrii de asociație.

Acești centrii se dezvoltă mai târziu și prezența lor se poate releva prin legătura pe care se observă că o stabilește copilul între centrii sensitivi, motori și diferiți centrii de asociație. La copii sub 6 ani prezența lor se identifică mai rar, dar paralel cu evoluția vrăstei copilului se observă mai mult. Experimentele pe care le-am întreprins asupra copiilor de 7 ani, elevi de cl. I-a primară din Cinteș, în 1934 și a celor din cl. I. în 1936,

pun în evidență dezvoltarea acestor centrii asociativi. Dându-le elevilor să compare greutateți egale de volume diferite, rezultatele la care s'a ajuns de diferiți experimenter, sunt următoarele: la un volum mai mare, copiii inteligenți alătură o greutate mai mică și invers.

Copiii normali asociază întotdeauna la un volum mai mare, o greutate mai mică, explicația este următoarea: această iluzie directă se produce din cauză că copilul asociază în chip anticipat la un volum mai mare și o greutate mai mare și de aceea când ridică volumul mai mic după volumul mai mare, deși are aceeași greutate, pregătește mai puțină energie și astfel el trebuie să mai adauge energie care îl iluzionează asupra greutateții, producându-i iluzia că volumul mai mic este mai greu, numită iluzie directă.

La copiii debili mintali, judecata anticipată prin atribuirea volumului mai mare și o greutate mai mare, nu este corectată de simțuri, trăind astfel sub iluzia inversă. Un al treilea caz ce se întâlnește este când copilul nu-și poate face -- din lipsa de asociație -- o judecată anticipată în prealabil, și el lucrează sub domnia senzațiilor prezente. În categoria acestora intră anormalii și semnul sub care au fost relevați a fost numit, semnul lui Demoor.

Se mai întâlnesc copii cari nu fac nici o legătură între volum și greutate, tipul nehotărit.

Toate aceste cazuri le-am înregistrat după clasificarea făcută de dl. Gh. Comicescu în vol. II. „Inteligența copilului”. În urma experimentelor, lucrând cu elevi de 7—8 ani, n'am putut întâlni decât iluzia directă și iluzia inversă.

În anul 1934 din 20 elevi — toți au avut iluzia directă — iar în 1936 din 30 elevi: 28 elevi, 93,33%, au avut iluzie directă, iar restul de 2 elevi, 6,66% iluzie inversă, ceea ce denotă pe bază experimentală că la vârsta de 7 ani, centrii de asociație cari fac legătura în creierul copilului între diferite simțuri și prepară abstracții și judecăți, adecvate mentalității infantile, sunt existenți. Pe baza acestor centrii, învățământul poate să se ridice la elaborarea diferitelor activități mintale care pregătesc obstracția și generalizarea de mai târziu.

Rolul acestor centrii, fiind evidențiat în urma diferitelor cercetări de anatomie, fiziologie și psihologie, și remarcându-se dependența evoluției progresive a funcțiilor sufletești de prezența lor, diagnosticarea vârstei la care ne putem folosi de ei în învățământ, este necesară mai ales din punct de vedere pedagogic. Vârsta de 7 ani, rămâne ca vârsta când se poate apela din partea copilului la o oarecare sistematizare a cunoștințelor cu ajutorul abstracției în baza centrilor de asociație cari sunt existenți în oarecare măsură.

**P. Șerban**

CRITICISM LITERAR-PEDAGOGIC

## Destinul lui Eminescu

A vorbi despre Eminescu astăzi, poate să pară lucru ușor, dar și greu în acelaș timp. Ușor, dacă am porni dela gândul că din cele atât de numeroase ce s'au scris și se scriu despre dânsul, cu foarte puțină osteneală s'ar putea culege material nu numai pentru un articol, ținând seamă chiar și de exigențele ori cât de ridicate ale cetitorilor; dar greu lucru va putea să pară dacă ne gândim că trebuie să părăsim această primă soluție și să ne alipim în schimb de alt gând, ce mai mult sau mai puțin conștient există în orice minte românească, luminată și conștientă: că adevărat, a vorbi despre Eminescu, nu poate deloc să însemneze nici dezvoltarea unui capitol de critică științifică sau comparată, nici o problemă de literatură pură — ci a vorbi despre Eminescu trebuie să însemneze punerea din nou, sub lumina inimei și judecății, a problemei rostului nostru pe lume, a locului ce neamul românesc l-a avut, îl are și viitorul va determina să-l aibă, în viață.

A fost un timp, când cuibul minunat al Carpaților, frumosul nostru colț de lume, abia cât un grăunte conta între țările pământului; un timp când mai marii apusului nu ne știau descoperi pe hartă, când Bucureștii era undeva în stepa rusească și La Fontaine ne vâra în fabulele sale drept barbarii dela Dunăre; când însăși origina noastră era pusă pe socotelile unor bande de criminali și hoți, așa cum pe bună dreptate se poate spune despre Mexic și Australia; un timp nu tocmai îndepărtat, când, din vina vitregei istoriei, nu eram nici împreună, nici măcar luminați noi asupra chemării și datoriei noastre ca națiune. Să nu ne mai oprim asupra stării sociale românești, în care făclia gândului verificat a lui Eminescu a tăiat cărare de foc; să privim numai cu înțelegere vigoarea neasemănat de binevenită a acestei făclii, să cântărim cu justete aporturile sale — și să nu pregetăm o clipă apoi, a-l numi pe Eminescu unul dintre marii ctitori ai neamului românesc.

Căci fiecare popor, prin caracterul evoluției sale, în scurgerea unui timp mai mult sau mai puțin îndelungat, își primește determinarea unui complex de valori vitale specifice sie, își primește partea sa de rezolvat în viață și progres: locul unde trăește, preocupările *immediate* de ordin practic și spiritual, *formele* sale sociale croite pentru eternitate — toate aceste lucruri pe cari, ne spune clar Istoria, cu câtă greutate și cu câte nenumărate jertfe le-am obținut noi Români, dela suferința daco-romană, sub barbări,

prin sbuciumul lui Mircea și Ștefan, jertfa eroică a lui Mihai, Ioan Vodă Cumplitul, Horia, Tudor, Avram Iancu, cea creștină a Brâncoveanului, până la elanul eliberator al celor doi regi de Sfântă memorie și cel creator și organizator al Actualului. Dar conștiința rostului nostru pe lume pătorea de a simți acest rost cu mintea și inima, și mai ales mărimea lui, ne-a dat-o Eminescu numai; căci versul său, în afară de faptul că ne-a învățat un lucru cu nimic mai prejos decât toate celelalte pomenite împreună, limba noastră, în toată dezvoltarea frumuseții sale, în afară de aceasta, cuvântul lui ne-a învățat sufletul nostru românesc, sub multiplele și minunatele lui aspecte.

Când spun acestea, mă gândesc mai puțin la așa definita *poezie cultă*, ce bună parte cuprinde din opera lui; neegalată nici aceasta, căci este doveditoare a geniului său de natură universală, este punctul său de înfrățire cu Goethe, Milton, Hugo, Dante, Homer. Ci mă gândesc îndeosebi la acele părți mărunte, pierdute par'că între filele volumului, nici dânsului nu prea mari, cari sunt adevărate unice daruri ale sale, pe deasupra ori cărui soi de considerații; sunt mărgăritare de incomparabilă puritate, desprinse din inima sa, cea atât de la fel cu a românului: românul adevărat, românul înfrățit cu codrul, cu verdele câmpului, cu doina, cu suferința. *Poporul*, din care rupt era și dânsul. „La mijloc de codru des“, „Ce te legeni codrule“, „Rugăciunea“ cea de opt rânduri care așa cum *Tatăl nostru* este cea mai frumoasă către ziditorul, tot așa și dânsa este cea mai frumoasă dintre câte există, către Maica Domnului; „Revedere“ cele câteva *Doine* dintre cari una scriptura durerilor noastre, „Mai am un singur dor“, „Sara pe deal“ în cari suflul de poezie înaltă nu-l poate face pe cântăreț să-și despartă struna de cadența sublimă a *Miorișei*, a versului poporal, așa cum nu se poate despărți versul său peste tot, acolo unde e mai cald și mai spontan, în „Luceafărul“, „Călin“, sau acolo unde grăește de bucuriile și urgiseliile neamului, culminând cu acea scrisoare a fiului de Domn, către draga sa „de pe Argeș mai departe“ care singură ar fi putut fixa geniul lui Eminescu:

„De din vale de Rovine,  
Grăim Doamnă către tine...“

„Habet sua fata libelli“ spunea cu două mii de ani înainte Horațiu; scepticismul său amar, cu puternic colorit de adevăr, transpus în cuvinte nu mai puțin plastice și profunde, atât de adeseori, în rândurile marelui și nefericitului nostru cântăreț, este isvorul de indemn al acestor rânduri. Nu a recut o jumătate de veac peste mormântul ce adăpostește în odihnă și pace sbuciumul lui Eminescu, și fațada vieții sociale a acestui neam, pentru care a vibrat dumnezeieșie inima sa, lasă să vedem că rolul cel mare i s'ar fi împlinit, că Eminescu a fost, că actualitatea perpetuă a strigătului său aspru



s'a făcut inoportună, că autorul indureratelor satire a devenit datorită criticilor „cu flori deșarte“ asupra cărora se revărsa cândva amarnică ironia lui, a devenit o pagină moartă de literatură.

Astăzi, versul său îl mai găsești într'o carte de școala primară, pentru copilași buimaci cari buchisesc fără să priceapă; sau în vreuna de liceu, pentru flăcăiandri cu ceva mai multă puțință de înțelegere, dar spre alte lucruri îndreptată astăzi. „Pe lângă plopii fără soț“, „O mamă“, „Vezi rândunelele se duc“ răsună rar în lauta vre-unui țigan bătrân, sau în gura îndrăgostitei dela sate. Mai mult încă; astăzi stâlpul de cafenele, din care apusul nu avusese ce scoate, veștejitul fără de vreme „cu creer de copil“

*Drept știință-având în minte vre-un vals de Bal mabil<sup>1)</sup>*

*Iar în schimb cu-averea toată un papuc de curtezană... acești »saltimbaci și Irozi-*

*»Panglicari în ale fării, carii joacă ca pe funii*

*Măști cu toate de renume, din comedia minciunii»*

obsesiile negre dar atât de juste din satiră, se dovedesb mai înfloritoare ca oricând și se răsbună, în felul lor, pe cel ce ar fi dorit cu dragă inimă să le fie călău pentru salvarea unui neam și a unei culturi:

Fără nici un pic de piozitate, deșănțata modă de vieți romanțate apusului a plantat și la noi gândul unui Eminescu pentru burtăverzime și psihopați; al unui Eminescu în halat și papuci, Ereudian sau Lombrozian, amarez lubric sau dulceag, sau cu alura unui Werther romantic și naiv. Și trebuie să pomenim aci nume — în afară de obscurul Octav Minar -- ca a lui Lovinescu, Cezar Petrescu, doctorul Marinescu! Apoi tot astăzi, nemernice intenții, editează acel manifest peste ani al naționalismului românesc, care este volumul de articole dela „Timpul“, într'o tipăritură cu tăeturi, cu refaceri și corectări, un Eminescu pieptănat, tuns și croit pe măsura gustului dictat de imbecilitatea politicianismului dominant al clipei.

Ne vom da oare seama de nemăsurata primejdie a acestei doborâri de pe soclu, de gravitatea păcatului ce se comite, prin reducerea cultului celui mai mare exponent al românismului, la dimensiunile unei curiozități superficiale și bolnave, la aspectul unei simple pomeniri de parastas?

Trebuie să o facem cât mai de grabă. Trebuie să convingem adâncul sufletului nostru că rolul cuvântului înaripat al lui Eminescu, departe de a se fi încheiat, deabia și-a început cărarea, în buruieniișul ce împăinginește holda vieții noastre ca neam, nu mai puțin decât pe vremea rostirii sale; trebuie să înfigem în noi credința, că tăria acestui cuvânt se cere mai mare ca oricând acum, când, dupăce răului din afară i-am făcut față, avem încă de luptat cu celalalt rău, la fel de puternic și primejdios, dinlăuntru.

<sup>1)</sup> Tango — ar impune pentru schimbare dragostea de autenticitate.

Iar pentru formarea curată a sufletului nostru, lăsând în plata Domnului pe pomeniții cămătari și exploatare ai comorii noastre celei mai scumpe să ne dăm seama că Eminescu nu poate și nu trebuie să rămână, cum am spus și la începutul prezentelor rânduri, o simplă pagină de literatură, nici o formulă științifică sau comparată de critică. Eminescu este unul dintre cei puțini fără pereche în viața popoarelor, cari nu prezintă elasticitatea mediocră a unei încadrări în perceptive seci; el este evangheliarul perpetuu al sufletului românesc pe care mintea, gândul și inima noastră îl cere cunoscut, nu din elucubrații străine, fără cuviință sau măcar îndreptățite, ci *din sine*, numai din sine, ca un ce Dumnezeesc, Sfânt, ca o litanie cu ingenunchiere, pentru bucurie, înălțare și rugăciune.

**Puiu Faranga.**

## Un veac dela nașterea lui Ioan Creangă

Însemnăm aci, ziua de 1 Martie c. în care zi, s'au împlinit 100 de ani dela nașterea unchiușului dela Humulești.

Povestitor fără pereche, în scrisul și basmele lui, Creangă, redă sufletul nostru plin de poezie și de căldura căminului.

Frazele lui pline de imagini sunt gustate de orice lector.

Sprijinitor al ideilor naționale, Creangă era alături de Vasile Conta, Eminescu și ceilalți susținători ai naționalismului.

A trecut un veac, de când s'a născut copilul impresionant dela Humulești și pare că trăiește și azi printre noi. Trăiește, pentru că operele lui sunt pline de viață. Prin acest fapt ele vor trece din veac în veac și vor dăinui, cât va trăi poporul român.

Operele lui ne vor aduce întotdeauna înainte imaginea unchiușului Creangă, cu o barbă rotundă și cu niște ochi slipitori, ca nestematele lui producțiuni date literaturii române.

El și operele lui ne mai aduc aminte și de școalele la care a învățat și pentru care a scris povățuitoare, precum și de acel popă-dascăl Isaia Duhu, ce glăsuște cu atâta amar de dascălie.

Parcă, citirea operelor lui Creangă îți împrăștează întotdeauna sufletul cu amintirile tale proprii. Iată de ce simțim noi așa de bine operele neuitatului și marelui nostru povestitor național, pe care nul-l mai putem uita.

**Ionță Crăișor**

## POST MORTEM

**D**upă o crudă suferință s'a stins din viață în satul Donceni, învățătorul **Spiridon Văneală**.

Prin tăcere și priviri atrăgea atenția, iar când grăia, creia atmosferă și provoca la gândire. Plăcea în discuție și procura clipe de fericire. Ghicea pe oricine și știa de unde să înceapă, pentru a ridica orice chestiune la înălțimea ideilor lui.

Totdeauna la datorie și cuviincios în societate, desăvârșit coleg, entuziast în problemele de ordin profesional și social, cu sufletul clocotind de dorinți nobile, senin ca zilele lui Mai, Spiridon Văneală făcea fală corpului învățătoresc.

Prin scrisul așezat și cuminte prin graiul său domol și convingător, prin manifestările activității sale în școală și societate, se impusese drept model colegilor și societății în care trăia.

Chipul magistral cu care trata subiectele la ședințele Cercului Cultural, a dovedit cu prisosință atât pregătirea sa solidă, cât și însușirile nobile ce-l caracterizau.

Iată de ce moartea neașteptată a dascălului Spiridon, a cutremurat în toată ființa lor, pe tovarășii săi de apostolat.

Durerea ce ne stăpânește, întunecă mintea și face neputincios graiul nostru a-l descrie.

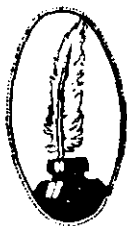
Picurând o lacrimă ferbinte pe țărâna încă proaspătă ce închide pe veci trupul în care s'a sălășluit neogoiul suflet a lui Spiridon Văneală, noi care l-am cunoscut și ne-am identificat în aceeași râvnă și trudă, rostim smeriți și frânți de jale: „Fie-i țărâna ușoară“ iar nemângăiatei sale soții și copil, precum și sdrobitei sale mamă văduvă de pe plaiurile Gorjului le cerem voie să ne facă părtași deopotrivă la durerea ce le stăpânesc.

**Ioan Popescu-Bobu inv.**

---

**Nu vă pierdeți timpul!** căutând în ziare și reviste articole cari pomenesc numele dvs. sau tratând problemele cari vă interesează, căci o instituție special creată și bine organizată pentru aceasta poate face acest lucru mai bine și mai ieftin ca dvs. „**Serviciul Gazetelor**“ agenție internațională de presă și publicitate Director, Emil Samoilă. București str. Sf. Constantin 24, telefon 3-16-15, urmărește tot ce se publică în cele circa 1400 publicații din România, iar prin intermediul celor 102 agenții similare din străinătate, tot ce se scrie în presa din toată lumea și procură tăeturi de presă asupra oricărei personalități sau subiect. Cereți telefonic sau în scris prospecte lămuritoare sau o probă gratuită de o săptămână, indicând subiectul care vă interesează.

CĂRȚI



REVISTE

M. Lungianu: „Făpturi și năstimirii“ mituri și legende de M. Lungianu. Editura Curierul Judiciar București 1936, pag. 114 Lei 40.

Noua lucrare a vîgurosului scriitor Mihail Lungianu, de două ori premiat de Academia Română, e un eveniment literar pentru întreaga nație.

Volumul „Făpturi și năstimirii“, apărut de sărbători, în editura „Curierul Judiciar“ din București, Str. Artei 5 și aflat de vânzare la toate librăriile din țară, e menit să facă însă epocă.

Rostul lui e nu numai să pătrundă în straturile cele mai adânci ale populației ci și să treacă hotarele țării, ducând în toate colțurile lumii expresiunea genului românesc, adâncimea credințelor și măsura puterii luid creație.

În șaptesprezece mituri și legende, scrise într'o limbă curată, poetică, bogată și plină de farmec se dă întreaga imaginație a poporului nostru în privința formării lumii, a ivirii și sortirii anumitor animale și flori și a marilor împrejurări ale omenirii, ca nașterea și răstignirea Mântuitorului.

Dela copilul de 10 ani, până la omul în vîrstă și dela cel care pricepe puțin buchile, până la specialiști și savanți, volumul acesta prezintă deosebit interes, purtând în el o adevărată comoară de folklor, de splendidă morală și de frumoasă formă.

Hotarul, revizită de literatură, cultură și artă, care apare la Arad, face cinste publicațiilor românești.

Imbrăcată într'o haină nouă, de un format plăcut, cele două numere apărute în anul patru, aduc un cuprins bogat.

Spațiul ne constrânge de-a rupe aci vorba despre această revistă, atât de bine redactată. Însă faptul acesta ne obligă să ne înscriem la cuvânt, pentru o recenzie amplă în numărul viitor, asupra acestui mărgăritar dela granița de Vest.

Frontul - național politic, și social, este un ziar foarte precis și bine informat.

Cuprinsul lui este bogat în informațiuni. Prețul e **1 (un) leu**. Acest ziar este o tribună a naționalismului și duce o luptă aprigă, naționalistă, fiind un adevărat front național, contra curențelor de stînga.

Il recomandăm cu toată căldura cetitorilor.

Pentru sale, zilnic trimis, abonamentul pe un an e lei 200, iar pentru orașe Lei 300.

Deci, e un ziar, foarte convenabil.

COOPERATIA NOASTRA**SOCOTEALA**

S'au implinit 4 luni de funcționare a Bibliotecii Învățătorilor, tocmai la 31 Decembrie 1936. Pornită la drum, cu 105 membrii și cu un capital de lei 9550, bibliotecia noastră crește în patru luni la 300 membrii și la un capital vărsat de 89 664 lei. Membrii s'au întreiat, capitalul s'a înzecit. Vrearea celor 105 fondatori a fost întărită de consimțământul atâtor colegi, cari au pus umărul.

Mersul celor patru luni, precum și rezultatul ce-l încunoștițăm mai jos, nasc îndemnuri noi în gândul nostru. Peste acoperirea cheltuielilor de regie, începutul muncii noastre a realizat un **beneficiu net** de lei 53.144. N'am bănuț să ajungem aci, când se știe cu ce capital am pornit, în ce împrejurări, cu câtă experiență și, mai ales, cu ce mijloace de a putea servi pe cei ce dischideau ușa instituției lor.

Am făcut o experiență, am primit observații juste și binevoitoare dela colegi, am realizat o sumă, iată socoteala când se încheie a patra lună.

De aci încolo, urmează: o continuă creștere de convingeri, o permanentă colaborare de muncă și sfat.

**Ioan Lascu**

**Librăria Învățătorilor Societate Cooperativă, Arad**

No. 33/1937

**CONVOACARE**

În conformitate cu art. 37 din Statute și procesul verbal No. 11 din 17 Februarie 1937, al consiliului de administrație și comisiei de cenzori încheiat în ședința ținută, se convoacă **ADUNAREA GENERALĂ** ordinară pe data de **4 Aprilie 1937, la ora 10 a. m.** în sala mare a Casei Învățătorilor.

Toți membrii asociației înscriși cu cel puțin trei luni înainte de convocare au dreptul să lucreze și să voteze în adunarea generală. În caz de neînținare a numărului legal de membrii adunarea generală ordinară conform art. 38 din statute se convoacă pe data de 11 Aprilie 1937, în acelaș loc la aceeaș oră și cu aceeaș ordine de zi, la care se vor aduce hotărâri valabile cu orice număr de membrii, prezenți.

Fiecare asociat nu are în adunare decât un singur vot, oricare ar fi numărul părților sociale ce posedă. În caz de împedecare el poate fi reprezentat în adunarea generală, printr'un asociat cu drept de vot, care trebuie să albă mandat scris certificat de doi asociați. Un asociat nu poate fi mandatarul decât al unui singur asociat.

**Ordinea de zi:**

1) Cetirea dării de seamă a bilanțului Contului profit și perderi, raportul cenzorilor și aprobarea contului de gestiune a Consiliului de adm.

2) Votarea bugetului pe anul 1937 și repartizarea beneficiului 1937.

3) Suma maximă la care se poate împrumuta societatea pentru operațiunile anului 1937.

- 4) Aprobarea înscrierii membrilor noi întrași dela înființare și până azi.  
 5) Alegerea celor trei membrii în consiliu și a comisiei de cenzori.  
 6) Alegerea unui delegat care să reprezinte cooperativa în adunarea generală a federalei.  
 7) Delegarea membrilor în adunarea generală la Casa Centrală a cooperativei.  
 8) Propuneri pentru promovarea instituției.

p. Președinte,  
**T. Țundre**

Secretar,  
**S. Dârlea**

### CASSA

La 31 Decembrie 1936

#### Incasări

Cont. Repts. No. 1-880 inclusiv

#### Plăți

Conf. Bon. 1-259

Taxa de înscriere	5940	Cap. social	250
Capital social	89914	Efecte de plată	10000
Efecte de plată	100000	Molier	26463
Garanții angajați	34000	Mărf. generale	14251
Mărfuri		"    comision	103
"    gen	150958	"    cărți didactice	1750
"    comis.	14247	Diversi Creditori	135203
"    cărți did.	377790	Capital Federala „Zorile”	1000
	542995	Deponenți marf. comision	21583
		"    cărți didactice	331424
		Chirii	10020
		Dob. diverse	6313
		Impozite pe salarii	1003
		Salarii	31029
		Cheltueli generale	17450
Total incasări	772849		736112
		Sold debitor Cassa	36737
Total	772849	Total	772849

### Situația de magazin

La 31 Decembrie 1936

<b>Mărfuri intrate</b>		<b>Mărfuri eșite</b>	
Cărți didactice	659970	Cărți didactice	659970
Mărfuri comision	111681	Mărf. comision	14872
Mărfuri generale	442322	Mărf. generale	195961
		Inv. la 31 Dec. 1936	343220
	1213973		1213973

**Contul de Profit și Pierdere**

Cheltueli generale	20140	Venituri Beneficiu mărfuri	117351
Chirii	10020	Diverse beneficii	5940
Salarii	31029		
Dobânzi diverse	6313		
Impozite salarii	1003		
Imprimare	1642		
Total cheltueli	<u>70147</u>	Total venit	<u>123291</u>
Beneficii net	<u>53144</u>	Pierdere	
Total	<u>123291</u>	Total	<u>123291</u>

**Bilanțul**

**Activ** încheiat la 31 Decembrie 1936. **Pasiv**

Cassa	36737	Capital social	89664
Mărfuri Generale	155107	Diverși Creditori	13162
Mărfuri în comision	69728	Deponenți mărf. comis.	79311
Deponenți cărți didactice	18884	Efecte de plată	90000
Capital Federala „Zorile”	1000	Garanții angajați	34000
Mobilier	26463		
Diverși debitori	51362		
Profit și Pierdere	—	Prof. și Pierd. Benef. nett	53144
Total	<u>359281</u>	Total	<u>359281</u>
Conturi de ordine	<u>50000</u>	Conturi de ordine	<u>50000</u>
Accepte în garanție	<u>408281</u>	Diverși accepte garanție	<u>409281</u>

*Președinte:* Dimitrie Boariu, *director:* Ion Lascu, *membrii în consiliu:* Lazăr Igrășan, Teodor Țundre, Mircea Nonu, Popescu Florian, Locustean Florea, Cristea Nicolae, Ion Ungureanu. *Cenzorii:* Spinanțiu Eugeniu, Muntean Iuliu.

**Banca Invățătorilor**

1937, Februarie 27

**CONVOACARE Nr. 5.**

În conformitate cu dispozițiunile art. 35 și potrivit hotărârii Consiliului de administrație din ședința din 17 Februarie 1937, se aduce la cunoștința membrilor Băncii Invățătorilor că sunt convocați în

**Adunarea generală ordinară**

în ziua de 4 Aprilie 1937, ora 10 în localul Casei Invățătorilor din orașul Arad, pentru a discuta și hotărâi asupra chestiunilor prevăzute în ordinea de zi.

Dacă în această zi nu se va putea întruni majoritatea membrilor cum prevede art. 38 din Statut, ședința adunării generale se va amâna pentru ziua de 11 Aprilie 1937 la aceeași oră, în acelaș local și cu aceeaș ordine de zi, când se va ține cu oricâți membri vor fi prezenți.

Bilanțul, Contul de Profit și Pierdere, Partide fiecărui societar, și Registrele de contabilitate se pot vedea de d-nii membri, conform art. 37 din Statut, chiar acum la sediul Băncii în orice zi în orele de birou.

### **Ordinea de zi:**

1. Constituirea biroului și constatarea membrilor prezenți.
2. Darea de seamă a Consiliului de administrație asupra mersului operațiunilor societății în anul 1935 și 1936.
3. Raportul Comisiei Cenzorilor.
4. Aprobarea Bilanțului și Contului de Profit și Pierderi, împărțirea beneficiului și descărcarea Consiliului de administrație de gestiunea sa pe anii 1935 și 1936.
5. Fixarea sumei maxime pe care banca o poate împrumuta dela Federală, Banca Centrală, etc.
6. Stabilirea dobânzii ce banca o va lua dela împrumuturile acordate societărilor și nesocietarilor.
7. Fixarea maximumului de împrumut ce se poate acorda unui societar sau nesocietar.
8. Stabilirea condițiunilor de primire a depunerilor spre fructificare și dobânda ce urmează a li se plăti.
9. Să se ia cunoștință de împrumuturile membrilor din Consiliul de administrație și ale Cenzorilor.
10. Votarea Bugetelor pe anii 1936 și 1937.
11. Alegerea unui asociat cu drept de vot care să reprezinte Cooperat. în adunarea generală a B. C. a Băncii Federale ori a altei unități cooperative la care este asociată și Cooperativa noastră.
12. Să se ia cunoștință de rezultatul inspecțiilor făcute de Cenzori și Organele de Control și să se avizeze asupra măsurilor și sancțiunilor ce urmează să se ia.
13. Să ia cunoștință de raportul delegaților care au participat la adunarea generală a instituțiilor la care Cooperativa este afiliată.
14. Alegerea a 6 membri în Consiliul de administrație, în locul d-lor: Nonu C. Mircea, Lucuța Iulian, Vodă Cornel, Cristea Nicolae, Lazăr Igrîșan și Tau Ioan.
15. Alegerea a trei cenzori și 3 supleanți.
16. Diverse propuneri pentru promovarea societății.



Voturile adunării se fac prin ridicare de mâini afară de cazul când se cere votul secret în conformitate cu Statutele.

Deciziunile luate de adunarea generală în limitele actului Constitutiv, Statutelor și Legii Cooperației, sunt obligatorii pentru toți societarii.

Nici un societar nu poate avea mai mult decât un singur vot, oricare ar fi numărul părților sociale ce posedă.

Cei absenți și femeile pot fi reprezentați prin un mandata societar care trebuie, să aibe mandat scris, Femeile măritate pot fi reprezentate prin soții lor, dacă sunt asociați, fără mandat scris. Un mandatar nu poate reprezenta decât un singur societar în afară de votul lui.

Administratorii nu pot să ia parte la vot: 1. pentru aprobarea bilanțului, bugetului și 1. toate rezoluțiile ce privesc responsabilitatea lor, art. 163 c. com. și nici nu pot reprezenta ca mandatar pe un asociat lipsă dela adunare.

Președinte

(ss) Dimitrie Boariu

Contabil

(m. p.) Ion C. Lascu

**Banca Invățătorilor din jud. Arad.**

**Contul PROFIT și PIERDERE**

Incheiat la 31 Decemvrie anul 1936

<b>Cheltuieli</b>		<b>Venituri</b>	
Cheltuieli Generale	5010	Dobânzi și beneficii	111771
Dobânzi la Depuneri	15450	Imprimare	9818
Dob. la Efecte de plată	16694	Diverse	640
Dob. la diverse fonduri	2115		
Amortisment mobilier	200		
Salarii	34909		
Transporturi	12225		
Contribuții Control	2443		
Impozite	4808		
Diverse Impozite	1367		
Chirii, luminat	4000		
<b>Total cheltuieli</b>	<u>99221</u>	<b>Total venituri</b>	<u>122229</u>
<b>Beneficiu</b>	<u>23008</u>	<b>Pierdere</b>	<u>—</u>
<b>Total</b>	<u>122229</u>	<b>Total</b>	<u>122229</u>

**BILANȚUL**

Incheiat la 31 Decembrie 1936

<b>ACTIV</b>		<b>PASIV</b>	
Casa	98669	Capital social	697850
Asociații	37000	Depuneri fructific	357092
Depuneri Federala „Zorile“	20503	Fond de rezervă stat	26723
Imprumuturi	1202764	Fond cultural	6306
Capital Feder. „Zorile“	10000	Fond imobil	3293
Capital B. C. C.	20000	Fond mobilier	776
Mobilier	8600	Efecte de plată	239000
Efecte publice	1760	Dobânzi reportate	44203
Dob. rep. Efecte de plată	1912	Dividende neplătite	1052
Diverși debitori		Impozite de plată	779
Imprimare reportate	4640	Fond Gener. Secțe mutual	17666
Profit și Perd. (pierdere)		Prof. și Perd. (beneficiu)	23008
<b>Total</b>	<b>1417748</b>	<b>Total</b>	<b>1417748</b>
Președinte,		Contabil,	
<b>(ss) Dimitrie Boarlu</b>		<b>(ss) Ion C. Lascu</b>	

**Revista Școala Vremii**

Dela 1 Ian. 1936 până la 31 Dec. 1936

Bani gata la finea anului 1935 . . . . . lei 38321

In decursul anului 1936 s'a încasat . . . . . lei 37730

Total lei 76161

Cheltueli cu tipărirea și administrarea Revistei în anul 1936 lei 44507

Rămânând bani gata la finea anului 1936, . . . . . lei 31654

adeacă treizeci și una mii patrusute cincizeci și patru lei

**Sabin Mișușu, Adm. Reviste****Biblioteca asociației Invățătorilor din județul Arad în anul 1936**

Biblioteca este așezată în 4 dulapuri într-o cameră din edificiul Casei Invățătorilor.

In decursul anului 1936 s'au cumpărat 12 volume în valoare de 1000 lei (unamie lei).

Astfel biblioteca posedă în prezent 904 volume, mai multe reviste vechi, arhiva fostei Reuniuni Inv. Confesionali români din jud. Arad, Diplome și tablouri istorice, 2 plăci de marmoră și un bust al profesorului Teodor Ceonța.

Arad, 31 Decembrie 1936.

**Sabin Mișușu, bibliotecar**

ADRESA:

Biblioteca Palatului  
Cultural

Arad



DIA" Institut de Arte Grafice și Editură S. A. Arad.

In numărul acesta citiți articolul d. **C. GEORGIADÉ**,  
deosebit de interesant și important.

Aducem și de data aceasta viile noastre mulțumiri d. C.  
Georgiade, pentru onoarea ce ne face colaborând la revista  
noastră.